

ПРОБЛЕМИ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

© 2017 БАСАНСЬКА Н. В., СМУТЧАК З. В.

УДК 331.556.2

Басанська Н. В., Смутчак З. В. Проблеми вимушеної міграції населення: правовий аспект

Мета статті полягає в дослідженні особливостей правового регулювання внутрішньо переміщених осіб, виявленні обставин, що сприяють виникненню цього явища. Висвітлено існуючі проблеми забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні та перспективи вдосконалення законодавства щодо регулювання та забезпечення правового статусу цих осіб. Виокремлено дієві положення з національного законодавства щодо правового забезпечення статусу осіб, які вимушені покинути своє місце постійного проживання. Проаналізовано внутрішньорегіональну та міжрегіональну міграцію населення України в роки її державної незалежності з 1991р. Виявлено низку проблем у сфері забезпечення прав і свобод вимушених переселенців в Україні, їх працевлаштування та адаптації, запропоновано шляхи щодо їх подолання. Перспективи подальших досліджень у даному напрямі стосуються заходів державної міграційної політики України з упорядкування міграційного простору та регулювання міграційного руху населення.

Ключові слова: вимушені переселенці, внутрішньо переміщені особи, соціальна адаптація, правовий захист, дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Рис.: 1. **Бібл.:** 15.

Басанська Наталія Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри права і соціально-гуманітарних дисциплін, Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи» (вул. В. Чорновола, 164, Черкаси, 18028, Україна)

E-mail: natashamaksimenko@rambler.ru

Смутчак Зінаїда Василівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, економіки та права, Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету (вул. Добровольського, 1, Кропивницький, 25005, Україна)

E-mail: zinulechka@ukr.net

УДК 331.556.2

UDC 331.556.2

Басанская Н. В., Смутчак З. В. Проблемы вынужденной внутренней миграции населения: правовой аспект

Цель статьи состоит в исследовании особенностей правового регулирования внутренне перемещенных лиц, выявлении обстоятельств, которые способствуют возникновению этого явления. Обсуждены существующие проблемы обеспечения прав и свобод внутренне перемещенных лиц в Украине и перспективы усовершенствования законодательства относительно регулирования и обеспечения правового статуса этих лиц. Выделены действующие положения национального законодательства относительно правового обеспечения статуса лиц, которые вынуждены покинуть свое место постоянного проживания. Проанализированы внутрорегиональная и межрегиональная миграция населения Украины в годы ее государственной независимости с 1991 г. Выявлен ряд проблем в сфере обеспечения прав и свобод вынужденных переселенцев в Украине, их трудоустройства и адаптации, предложены пути их преодоления. Перспективы дальнейших исследований в данном направлении касаются мероприятий государственной миграционной политики Украины по упорядочению миграционного пространства и регулированию миграционного движения населения.

Ключевые слова: вынужденные переселенцы, внутренне перемещенные лица, социальная адаптация, правовая защита, соблюдение прав и свобод внутренне перемещенных лиц.

Рис.: 1. **Библ.:** 15.

Басанская Наталья Владимировна – кандидат юридических наук, доцент, заведующая кафедрой права и социально-гуманитарных дисциплин, Черкасский учебно-научный институт ГВУЗ «Университет банковского дела» (ул. В. Черновола, 164, Черкассы, 18028, Украина)

E-mail: natashamaksimenko@rambler.ru

Смутчак Зинаида Васильевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента, экономики и права, Кировоградская летная академия Национального авиационного университета (ул. Добровольского, 1, Кропивницкий, 25005, Украина)

E-mail: zinulechka@ukr.net

Basanskaya N. V., Smutchak Z. V. The Problem of Forced Internal Migration of Population: the Legal Aspect

The article is aimed at studying the peculiarities of legal regulation as to internally displaced persons, identifying the circumstances that contribute to emerging of this phenomenon. The article discusses the current problems of ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons in Ukraine as well as prospects of improvement of legislation on the regulation and ensuring the legal status of these persons. The existing provisions of national legislation concerning the legal providing as to status of persons compelled to leave their place of permanent residence have been allocated. Both the intraregional and the interregional migration of population of Ukraine during the period of its independence since 1991 was analyzed. A number of problems in the sphere of ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons in Ukraine, their employability and adaptability, have been identified; ways of overcoming them have been suggested. Prospects for further research in this direction are related to activities of the State migration policy of Ukraine to harmonization of the migration space and regulating the migratory movement of the population.

Keywords: forced relocatees, internally displaced persons, social adaptation, legal protection, observance of the rights and freedoms of internally displaced persons.

Fig.: 1. **Bibl.:** 15.

Basanskaya Natalia V. – PhD (Laws), Associate Professor, Head of the Department of Law and Social and Human Sciences, Cherkasy Research Institute SHEE «Banking University» (164 V. Chornovola Str., Cherkasy, 18028, Ukraine)

E-mail: natashamaksimenko@rambler.ru

Smutchak Zinaida V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Economics and Law, Kirovograd Flight Academy of the National Aviation University (1 Dobrovolskoho Str., Kropyvnytskyi, 25005, Ukraine)

E-mail: zinulechka@ukr.net

Як один із важливих чинників формування власної національної політики в контексті участі України в європейському та світовому міграційному просторі розглядається аналіз та врахування сучасних міграційних тенденцій в нашій державі. Ця проблема і

безпосередньо, і опосередковано перебуває в площині національної безпеки України. Складні політичні процеси останніх років в Україні зумовили виникнення в юридичній доктрині нової категорії суб'єктів права, які потребують правових гарантій та соціального захисту з

боку держави – *внутрішньо переміщені особи*. Сьогодні особливо вирізняється проблема виникнення в регіонах України значної кількості вимушених внутрішніх переселенців у зв'язку з анексією Російською Федерацією Криму, тривалим проведенням антитерористичної операції та військовими діями, які тривають на східній частині України. Слід особливо зазначити, що через ці причини найактуальнішою для України проблемою стало стрімке зростання внутрішньої (переселенської) міграції, а також еміграції.

Грунтовне дослідження категорії «внутрішньо переміщені особи» науковцями розпочалося останніми роками. Здебільшого увага зосереджувалася на дослідженні проблеми правового регулювання міграційних процесів загалом або захисту прав і свобод біженців зокрема. Слід зазначити, що специфіку міграційних процесів висвітлювали у своїх публікаціях такі вітчизняні науковці, як: О. О. Бандурка, С. П. Бритченко, І. Б. Ковалишин, О. В. Кузьменко, О. А. Малиновська, М. Д. Романюк, С. О. Мосьондз, В. І. Олефір, О. І. Піскун, Ю. І. Римаренко, М. М. Сірант, В. М. Снігур, Н. П. Тиндик, С. Б. Чехович.

Метою статті є проведення дослідження особливостей правового регулювання такої актуальної на сьогодні категорії, як внутрішньо переміщені особи, надання їй характеристики шляхом аналізу обставин, що сприяють виникненню цього явища; висвітлення існуючих проблем забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні та аналіз перспектив удосконалення законодавства щодо регулювання та забезпечення правового статусу цих осіб.

Внутрішня міграція, тобто переміщення в кордонах окремих держав, не менш важлива для економічного та соціального розвитку, ніж міждержавна. Вона не впливає на чисельність та склад населення країни в цілому, проте спричиняє зміни в його розміщенні, статево-віковій структурі мешканців окремих регіонів, є наслідком і важливим чинником регіональних відмінностей, напряду пов'язана з процесами індустріалізації та урбанізації, депопуляції села. За обсягами внутрішня міграція значно переважає міжнародну [15].

Згідно з підрахунками ООН внутрішніми мігрантами, тобто особами, які проживають у власних країнах, проте не в тих регіонах, де народилися, є не менше 12% населення планети, тоді як міжнародними – трохи більше 3% [1]. Внутрішня міграція спричиняється загалом тими ж причинами, що й міжнародна, має подібну мотивацію, тобто покращення умов життя та праці, тому спрямована переважно з депресивних регіонів у ті, які динамічно розвиваються, із сільської місцевості в міста та індустріальні центри. Внутрішня міграція може призвести до обезлюднення певних територій і надмірної концентрації населення в інших. Водночас, так само, як і міграція за кордон, вона сприяє підвищенню доходів домогосподарств, зменшенню бідності, набуттю нових знань та досвіду, тобто накопиченню людського капіталу. Причому вплив внутрішньої міграції на розвиток очевидно більший, ніж міграції міжнародної [14; 15].

Разом з тим, вона не спричиняє втрат трудового та інтелектуального потенціалу країни. Для країн, які є до-

норами робочої сили для міжнародного ринку праці, а саме до цієї групи належить Україна, внутрішня міграція виступає вагомим альтернативним виїзду за кордон.

Отже, внутрішня міграція заслуговує на належну увагу влади та суспільства, урахування при розробці соціально-економічних програм, адекватне політичне оформлення. Особливої актуальності розробка заходів з її регулювання набуває в сучасній Україні внаслідок подій, які спричинили масові недобровільні переміщення населення, що несуть серйозні виклики для держави [14; 15].

Для надання дефініції явища внутрішньої міграції звернемося до ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. [8]: внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Також зазначений закон надає характеристику й обставинам, що сприяють виникненню внутрішнього переміщення. Так, зазначені обставини вважаються загальновідомими і такими, що не потребують доведення, якщо інформація про них міститься в офіційних звітах (повідомленнях) Верховного Комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Міжнародного Комітету Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, розміщених на веб-сайтах зазначених організацій, або якщо щодо таких обставин уповноваженими державними органами прийнято відповідні рішення.

Міжнародні спостерігачі Місії ООН у своїх звітах неодноразово наголошували на порушення прав людей, утиски місцевого населення, вчинюваних озброєними групами в результаті збройної агресії на сході України. Місія отримувала повідомлення про вбивства, тортури та жорстоке поводження, а також про випадки незаконного позбавлення волі, примусової праці, мародерства, вимог викупу та вимагання грошей на підконтрольних збройним групам територіях. Переслідування і залякування людей, підозрюваних у підтримці українських збройних сил або територіальної цілісності України, залишаються поширеними. Часом доступ Місії до місць, де, за повідомленнями, відбувалися порушення прав людини, був обмежений озброєними групами або був неможливий з міркувань безпеки [2]. Усе це зумовило активізацію та зростання внутрішнього переміщення територією України.

3 квітня 2014 р. – від початку бойових дій на Донбасі з Донецької та Луганської областей виїхало, за даними ООН, понад 2 мільйони осіб, з яких 1 млн 750 тисяч осіб переселилося до інших регіонів України, а понад 300 тис. осіб емігрувало до Російської Федерації. З анексованого Криму переселенцями на материкову

Україну стали майже 25 тис. осіб. Найбільше внутрішньо переміщених осіб з Донбасу розміщено в Донецькій області – 660 тис., Луганській – 249 тис., Харківській – 210 тис., м. Києві – 123 тис., Запорізькій – 116 тис., Дніпропетровській – 76 тис., Київській – 48 тис., Одеській – 36 тис. осіб [1].

Ці дані є наближеними до реальних, оскільки точний підрахунок за умов військових дій та проведення антитерористичної операції є неможливим. Основною причиною, що стимулювала високу інтенсивність міграційного руху населення в Україні, стали анексія Криму, бойові дії на Донбасі, тероризм і посягання на територіальну цілісність та суверенітет країни [1].

Актуальність проблем, пов'язаних з масовими міграційними процесами, найбільше посилюється на тлі загальної демографічної кризи, яка охопила Україну, починаючи з 1991 р. і яка значною мірою спричинила і кризу міграції, що в сучасних умовах проявляється у зменшенні інтенсивності міграцій усередині областей, значному їх збільшенні через військовий конфлікт на Донбасі на міжрегіональному рівні та інтенсивних потоках закордонних трудових мігрантів (рис. 1).

На внутрішньорегіональному та міжрегіональному рівнях міграційна активність знижується. Так, якщо у 1991 р. у межах областей країни змінили місце проживання 594,2 тис. осіб, то у 2000 р. – 461,9 тис., у 2007 р. – 435,8 тис. осіб., у 2014 р. – лише 273,7 тис. осіб. (на 59% менше). Також знизилась інтенсивність обміну населення між регіонами країни: на постійне проживання до інших регіонів у 1991 р. вибуло 354,8 тис. осіб, а прибуло 385,8 тис. осіб, у 2000 р. ці показники становили 274,9

тис. осіб щодо прибулих і вибулих, у 2007 р. – 276,0 тис. осіб, а у 2014 р. – 211,1 тис. осіб. (на 38% менше).

У Концепції державної міграційної політики України зазначається, що вона спрямована на забезпечення ефективного державного управління міграційними процесами, створення умов для сталого демографічного та соціально-економічного розвитку держави, підвищення рівня національної безпеки шляхом запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та ліквідації їх наслідків, узгодження національного законодавства у сфері міграції з міжнародними стандартами, посилення соціального і правового захисту громадян України, які перебувають або працюють за кордоном, додержання принципів захисту інтересів України, а також те, що загрозу національній безпеці України становлять: нелегальна міграція; загострення демографічної кризи; від'їзд за межі України вчених, фахівців, кваліфікованої робочої сили» [10]. Більше того, чинне законодавство України гарантує дотримання прав і свобод внутрішньо переміщеним особам. Україна вживає всіх можливих заходів, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, щодо дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні [8, ст. 2].

У квітні 2014 р. в Україні був прийнятий Закон «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [9]. Крім того, у різний час була прийнята низка підзакон-

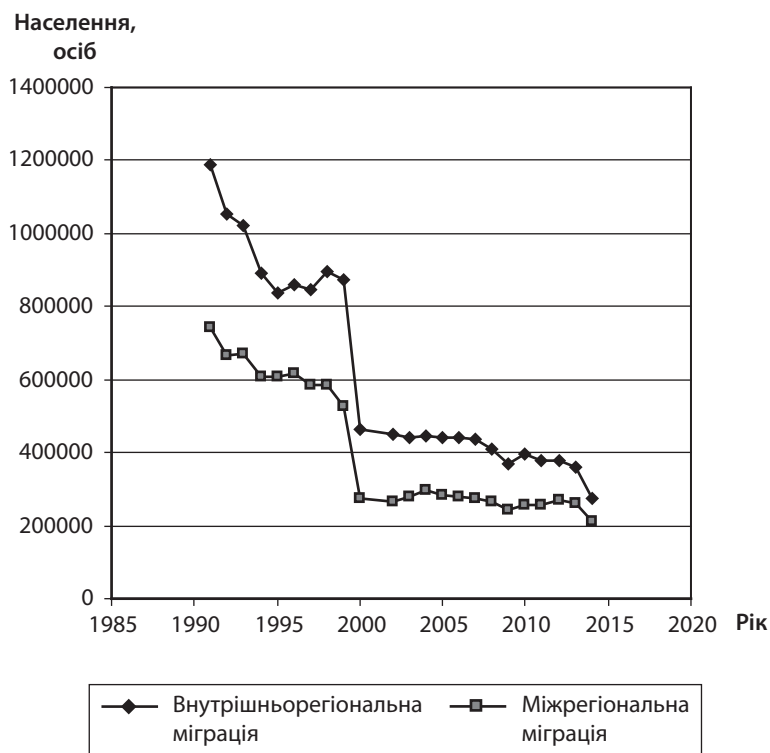

Рис. 1. Міграція населення України протягом деяких роки державної незалежності (1991–2015 рр.)

Джерело: складено за [13].

них нормативних актів, що врегульовують питання тимчасового розміщення та допомоги громадянам України, які є внутрішньо переміщеними особами [6]. У жовтні 2014 р. Верховною Радою України був ухвалений Закон України «Про забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб» [8].

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» не тільки доповнив зміст визначення внутрішньо переміщених осіб, уточнив гарантії дотримання їх прав і свобод, а й вніс зміни щодо строку дії довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, покращив механізм забезпечення реалізації прав зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на зайнятність тощо.

Також для забезпечення обліку переміщення, соціального захисту та врегулювання механізму надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам прийнято низку Постанов Кабінету Міністрів України: «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» від 01.10.2014 р. № 505 (зі змінами та доповненнями від 18.12.2015 р.) [11], «Порядок оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи» від 1 жовтня 2014 р. № 509 (зі змінами та доповненнями від 11.06.2016 р.) [5], «Про особливості реалізації прав деяких категорій осіб на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 1 жовтня 2014 р. № 531 (зі змінами та доповненнями від 22.09.2016 р.) [12].

Незважаючи на безперервну працю законодавців у напрямі покращення та забезпечення прав та свобод осіб, які мають статус внутрішньо переміщених, існує низка нагальних проблем. Досить важливою на сьогодні є проблема працевлаштування працездатної особи цієї категорії. Виходячи з результатів дослідження «Оцінка потреб внутрішньо переміщених осіб в Україні та послуг для них», яке проводилося у січні 2015 р. МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я», першочерговими потребами вказаної категорії осіб є: фінансова (потреба у працевлаштуванні) – 69,5%; гуманітарна (їжа та одяг) – 65,7%; житлова – 62,8%; медична – 49,8%; соціальна – 13,5%; психологічна – 11%; юридична – 11%; культурна – 7,3%; політична – 6,2% [4].

Відповіді вимушених переселенців щодо їхніх потреб, які задовольняються на низькому або недостатньому рівні, розподілилися таким чином: фінансова (працевлаштування) – 45%; житлова – 41,2%; гуманітарна (їжа, одяг) – 34,5%; медична – 28,3%; соціальна (участь у житті громади, толерантне ставлення з боку громадян, рівний доступ до благ і можливостей у соціумі) – 17%; політична (участь у політичному житті держави, прийнятті рішень, законотворчій діяльності) – 14,2%; юридична (захист прав, представництво інтересів у суді, юридичні консультації) – 13,4%; психологічна та культурна – по 9,7% [4].

Більше того, результати дослідження «Оцінка потреб внутрішньо переміщених осіб в Україні та послуг для них» виявили, що 45% респондентів не задоволені

своїм матеріальним становищем і працевлаштуванням. Цей показник закликає місцеві органи влади та неурядові організації до серйозних зусиль та комплексного підходу з підтримки зайнятості вимушених переселенців, забезпечення їх доступним житлом. Уряд має розробити національну стратегію в галузі забезпечення економічних і соціальних прав внутрішньо переміщених осіб з широким залученням усіх місцевих, національних та міжнародних ресурсів [4].

Проблемною виявилася реєстрація внутрішньо переміщених осіб, на що вказують правозахисні організації, які надають правову допомогу даній категорії осіб. Перш за все, це масові відмови внутрішньо переміщеним особам через неправильне визначення території, з якої відбувається внутрішнє переміщення. Переселенцям з деяких районів проведення АТО, підконтрольних українській владі населених пунктів, відмовляють у реєстрації. Це при тому, що в цих та інших населених пунктах були артилерійські обстріли, було зруйноване житло, інфраструктура тощо.

Наступною причиною є відмова у взятті на облік осіб, які не мають у паспорті громадянина України позначку про те, що на даний час їхнім зареєстрованим місцем проживання є населений пункт у районах проведення АТО. А також надання додаткових, не передбачених Постановами КМУ № 505 та № 509, документів – наприклад, довідки із ЖЕУ, що підтверджують факт проживання, договір оренди житла тощо.

Також Українська Гельсінська спілка з прав людини виділяє й додаткові перепони в отриманні адресної допомоги. На початку 2015 р. до управлінь соціального захисту населення вишикувалися черги на попередній запис за талонами, в яких вказувалась дата реєстрації. У січні 2015 р. в Харківській та Донецькій областях такі талони видавалися вже на березень 2015 р.

У деяких управліннях соціального захисту особам, які знаходяться у шлюбі, але при цьому переселилися тільки один член сім'ї, відмовляють у постановці на облік, доки не переїде другий із подружжя, мотивуючи це тим, що допомога нібито виділяється тільки на сім'ю. Фіксуються проблеми із визначенням відповідного управління праці та соціального захисту населення, які уповноважені вести облік переміщених осіб та оформлювати адресну допомогу переселенцям [3].

Прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [7] з урахуванням пропозицій Президента України на сьогодні повністю відповідає міжнародним стандартам і передбачає посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, спрощення процедури обліку таких осіб.

Законом враховано пропозицію Президента України щодо визначення органу (посадових осіб), на який покладатиметься виявлення фактів відсутності внутрішньо переміщених осіб за місцем проживання та підтвердження інформації про їх переміщення в межах України, а також механізм перевірки такої інформації та факту тривалої відсутності внутрішньо переміщених

осіб за місцем проживання. Тепер громадяни, які проживали на тимчасово окупованих територіях до окупації, але не були там зареєстровані, також зможуть за розширеною процедурою стати внутрішньо переміщеними особами. Довідка, видана внутрішньо переміщеній особі, буде діяти безстроково, і переселенцям не треба буде проходити ререєстрацію для пролонгації довідки та реєструватися в ДМСУ. Цей закон також допомагає зареєструватися внутрішньо переміщеним особам на ринку праці та знайти роботу.

ВИСНОВКИ

Особливою актуальністю сьогодні вирізняються проблеми щодо здійснення заходів з облаштування та працевлаштування вимушених переселенців з анексованого Криму, Донецької та Луганської областей, охоплених гібридною війною, підтримки українців, що проживають у країнах СНД, Балтії та далекого зарубіжжя, врегулювання статусу кримськотатарського народу, співпраці з міжнародними організаціями у протидії та боротьбі з нелегальною міграцією, облаштування кордонів, приведення українського міграційного законодавства у відповідність до вимог міжнародних норм і принципів міграції, врегулювання інтенсивних потоків зовнішньої трудової міграції, соціального та правового захисту українських громадян, які працюють за кордоном, і попередження впливу інтелектуального потенціалу. Не вирішеними залишаються проблеми, пов'язані з дискримінацією внутрішньо переміщених осіб внаслідок недоліків наведених вище законодавчих і підзаконних актів та адміністративної практики; забезпечення житлом переселенців, їх працевлаштування. Вирішальна роль у регулюванні трудових міграційних процесів як загалом в Україні, так і в її регіонах належить управлінню соціально-економічними факторами, тобто такими умовами життя і трудової діяльності людей, які можуть змінюватися в результаті перерозподілу коштів держбюджету, фонду заробітної плати, суспільних форм споживання. За нинішніх умов держава у своїй міграційній політиці має досить ретельно відстежувати міграційні процеси, їх сучасні тенденції та явища, оперативно реагувати на зміни та контролювати їх з метою підпорядкування загальнонаціональним і регіональним інтересам, особистим потребам мігрантів та в цілому сприяти забезпеченню національної безпеки України [1]. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Smutchak Z., Romanjuk D.** Migratory Threats to National Security of Ukraine: Current Challenges and Ways of Regulation. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2016. Vol. 2, No. 3. P. 107–112.
2. Доповідь місії ООН з прав людини: перепустку скасувати, декомунізацію виправити. URL: <https://ukr.media/politics/237795/>
3. **Захаров Б.** Права внутрішньо переміщених осіб. URL: http://helsinki.org.ua/prava-vnutrishno-peremischny-osib-b-zaharov/#_ftn
4. Оцінка потреб внутрішньо переміщених осіб в Україні та послуг для них. URL: http://www.lhsi.org.ua/images/2015/Doslidzhennya_VPO_LHSI2015.pdf
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо

переміщеної особи» від 1 жовтня 2014 р. № 509 (зі змінами та доповненнями від 11.06.2016 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-p>

6. Правові питання щодо тимчасового розміщення та допомоги громадянам України – внутрішньо переміщеним особам, стосовно реєстрації, майнових питань, соціальної допомоги, реєстрації підприємницької діяльності, освіти та інших питань. URL: <http://unhcr.org.ua/en/2011-08-26-06-58-56/news-archive/2-uncategorised/1293-vnutrishno-peremishcheni-osobi>

7. Пропозиції Президента до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 18.02.2015 р. № 2166. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54093

8. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII (станом на 21.02.2016). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

9. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р. № 1207-VII (станом на 07.04.2016). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>

10. Указ Президента України «Про Концепцію Державної міграційної політики» від 30.05.2011 р. № 622/2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>

11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» від 01.10.2014 р. № 505 (зі змінами та доповненнями від 18.12.2015 р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-p>

12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про особливості реалізації прав деяких категорій осіб на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 1 жовтня 2014 р. № 531 (зі змінами та доповненнями від 22.09.2016 р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/531-2014-p>

13. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

14. Migration and Development Within and Across Borders. Research and Policy Perspectives on Internal and International Migration/Ed. by J. DeWind & J. Holdaway. Geneva: OM, 2008. P. 18. URL: <http://essays.ssrc.org/acrossborders/wp-content/uploads/2009/08/ch2.pdf>

15. **Малиновська О. А.** Внутрішня міграція та тимчасові переміщення в Україні в умовах політичних та соціально-економічних загроз: аналітична записка. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/vnutrishnya_migratsia-45aa1.pdf

REFERENCES

“Dopovid misii OON z prav liudyny: perepustku skasuvaty, dekomunizatsiiu vypravty” [The report of the UN mission on human rights: pass to cancel, de-communization fix]. <https://ukr.media/politics/237795/>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-p>

[Legal Act of Ukraine] (2015). http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54093

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>

[Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-p>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/531-2014-p>

"Migration and Development Within and Across Borders. Research and Policy Perspectives on Internal and International Migration". <http://essays.ssrc.org/acrossborders/wp-content/uploads/2009/08/ch2.pdf>

Malynovska, O. A. "Vnutrishnia mihratsiia ta tymchasovi peremishchennia v Ukraini v umovakh politychnykh ta sotsialno-ekonomichnykh zahroz: analitychna zapyska" [Internal migration and temporary movements in Ukraine in the conditions of political and socio-economic threats: an analytical note]. http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/vnutrishnya_migratsia-45aa1.pdf

"Otsinka potreb vnutrishnyo peremishchenykh osib v Ukraini ta posluh dlia nykh" [Needs assessment of internally displaced persons in Ukraine and services for them]. http://www.lhsi.org.ua/images/2015/Doslidzhennya_VPO_LHSI2015.pdf

Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>

"Pravovi pytannia shchodo tymchasovoho rozmishchennia ta dopomohy hromadianam Ukrainy - vnutrishnyo peremishchenym osobam, stosovno reiestratsii, mainovykh pytan, sotsialnoi dopomohy, reiestratsii pidpriumnytskoi diialnosti, osvity ta inshykh pytan" [Legal issues for temporary accommodation and assistance to citizens of Ukraine, internally displaced persons, registration of property issues, social assistance, business registration, education and other issues]. <http://unhcr.org.ua/en/2011-08-26-06-58-56/news-archive/2-uncategorised/1293-vnutrishno-peremishcheni-osobi>

Smutchak, Z., and Romanjuk, D. "Migratory Threats to National Security of Ukraine: Current Challenges and Ways of Regulation". *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 2, no. 3 (2016): 107-112.

Zakharov, B. "Prava vnutrishnyo peremishchenykh osib" [Rights of internally displaced persons]. http://helsinki.org.ua/prava-vnutrishno-peremishchenykh-osib-b-zakharov/#_ftn1

УДК 330.322

ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ ПОКРАЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

© 2017 ДОУРТМЕС П. О.

УДК 330.322

Доуртмес П. О. Формування комплексної програми покращення результатів інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства

Метою статті є розроблення методичного підходу до формування комплексної програми покращення результатів інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. Розглянуто можливість формування та впровадження комплексної програми, спрямованої на покращення результатів інвестиційно-інноваційної діяльності, розроблено методичний підхід до цього процесу. Визначено основні етапи, цілі першого та другого рівнів, заходи та критерії досягнення цілей. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розроблення методики щодо вибору альтернативних варіантів впровадження комплексної програми з урахуванням обмеженості ресурсів.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційна діяльність, результати інвестиційної діяльності, результати інноваційної діяльності, комплексна програма, інвестування в інновації, впровадження інноваційних технологій.

Рис.: 1. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 9.

Доуртмес Пилип Олександрович – аспірант кафедри організації виробництва та управління персоналом, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: contact2005@yandex.ru

УДК 330.322

Доуртмес Ф. А. Формирование комплексной программы по улучшению результатов инвестиционно-инновационной деятельности предприятия

Целью статьи является разработка методического подхода к формированию комплексной программы по улучшению результатов инвестиционно-инновационной деятельности предприятий. Рассмотрена возможность формирования и внедрения комплексной программы направленной на улучшение результатов инвестиционно-инновационной деятельности, разработан методический подход к этому процессу. Определены основные, цели первого и второго уровней, мероприятия и критерии достижения целей. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении является разработка методики по выбору альтернативных вариантов внедрения комплексной программы с учетом ограниченности ресурсов.

Ключевые слова: инвестиционно-инновационная деятельность, результаты инвестиционной деятельности, результаты инновационной деятельности, комплексная программа, инвестиции в инновации, внедрение инновационных технологий.

Рис.: 1. **Табл.:** 4. **Библ.:** 9.

Доуртмес Филипп Александрович – аспирант кафедры организации производства и управления персоналом, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Кирпичева, 2, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: contact2005@yandex.ru

UDC 330.322

Dourtmes P. O. The Formation of an Integrated Program for Improving Results of the Investment and Innovation Activity of Enterprise

The article is aimed at developing a methodical approach to the formation of an integrated program for improving results of the investment and innovation activity of enterprises. The possibility of formation and implementation of the integrated program for improving results of the investment and innovation activities has been considered, a methodical approach to this process has been developed. The article defines the main objectives, the first and the second level objectives, activities and criteria for achieving the objectives. Prospect for further research in this direction is development of methods for choosing alternative variants of implementation of the integrated program, taking account of limited resources.

Keywords: investment and innovation activity, investment activity results, innovation activity results, integrated program, investment in innovation, introduction of innovative technologies.

Fig.: 1. **Tbl.:** 4. **Bibl.:** 9.

Dourtmes Pilip O. – Postgraduate Student, Department of the Organization of Production and Management Personnel, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)
E-mail: contact2005@yandex.ru